

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

THEOGNI

DIS MEGARENSIS SENTEN-
tiæ Elegiacæ, cum interpretatio-
ne & Scholijs Eliæ

Montij Vineti. *Punjeing.*

ACCESSERVNT ET HORVM

Poetarum opera Sententiosæ

Phocylidis	Rhiani
Pythagoræ	Eratosthenis
Solonis	Panyasidis
Tyrtæi	Lini
Naumachij	Menecratis
Callimachi	Posidippi
Mimnermi	Metrodori
Eueni	Simonidis.

Senariorum libellus.

*Omnia in usum Scholarum collecta, & ad uer-
bum conuersa per IACO BVM
HERTELIVM Cu-
riensem.*

Adiecta quoq; est omnium uersio Latino
carmine à diuersis expressa.

Ὁν πρὸς δὲ ἀπαντὸς ἐστὶν ἀρτίσσι καλῶς.

B A S I L E A E.

~~_____~~
C. H. B. 1711

Bayrische
Staatsbibliothek
München

*AMPLISSIMIS, PIENTI-
TATE, PRUDENTIA, AC
eruditione præstantissimis uiris, D. Cos.
& Senatoribus Republicæ SAL-
VELDENSIS, Dominis ac pa-
tronis suis obseruandis.*

S. P. D.

Vandoquidem, uiri am-
plissimi, nihil animis ho-
minum magis inhæret,
quàm id, cui à teneris con-
fuescunt: idque quod te-
nerum est, ut ait Seneca,
proximis applicatur: uni-

uersæ hominum societatis permagni inter-
est, ut ab ineuntibus statim annis mortales
optimis, quæ per totam uitam usui futura
sint, affuescere discant. Quia uerò æta-
tis imbecillitate iuuentus ad malum quàm
ad bonum procliuior, minus considerat
profutura ne an obfutura sint, quæ tra-
ctat: opus est, ut per adultiores, quibus
cura eius qualicumque modo incumbit, à
turpibus ad honesta, à uitijs ad uirtutum a-

a 2 morem

EPISTOLA

morem deducatur. Id autem nulla commo-
 diore uia, quàm per liberalem institutione,
 fieri potest. tanta enim eius uis est in utrâq;
 partem, ut nulla tam bona possit esse natu-
 ra, quin illius quasi excolendæ cura inter-
 missa, uitiosa reddatur: nulla item tam ma-
 la sit, quæ non ad frugem liberali ac fideli
 institutione redigatur. Proinde cum adulta
 hominum ætas ad omnia minus docilis tra-
 ctabilisq; sit, quàm rudes illi iuuentutis an-
 ni, qui instar ceræ quamlibet impressionem
 facile admittunt: tum generosi mores, ut il-
 le ait, imbuendi sunt, cum tener est animus:
 tum optimis assuescendum, eaq; discenda,
 quæ nec grandinem, nec uim, nec Iouem i-
 psum, ut Plato inquit, extimescant: quæ quo-
 que cum naufrago salua enatare, nec à latro-
 nibus eripi queant, cum ad quæuis cereum
 adhuc est ingenium. Nam postquam annis
 iam quasi dirigit animus, partim egrè, quo-
 rum praua consuetudine fuimus infecti, de-
 discimus: partim, quæ nescimus, non nisi ma-
 xima nobis inculcari difficultate possunt.
 Quò elegatissima metaphora hac respexis-
 se uidetur Ouidius:

*Que præbet latas arbor spaciantibus umbras,
 Quo posita est primum tempore, uirga fuit.*

Tunc

DEDICATORIA.

Tunc poterat manibus summa tellure reuelli,

Nunc stat in immensum uiribus aucta suis.

Hæc perita rerum antiquitas considerans, quæ nihil non egit, ut Respublicæ optimè constitutæ in suo flore permanerent, iuuentutem, ceu seminarium totius hominum conuersationis, optimis quibusuis non tantum artibus & disciplinis, quàm morum uitæque præceptis imbuendam curauit. Non ignara, & sine literis rudes inertesque, & cum literis parum utiles fore homines, nisi honestati uitæ quàm primùm assuefierent. Plus enim deficere quàm proficere cum, qui doctrina proficit, & moribus deficit, præter Aristotelem, quotidiana docet experientia. Non autem quæuis temerè, & citra delectum, teneris puerorum animis obtrudi passa est: sed eos autores, qui & pietatem, & præcepta de morum uirtutibus continerent, proposuit. In quorum autorum numero, Poetæ, qui uel mira ingenij industria clarorum uirorum egregia facta in exemplum posteritati descripta reliquissent: uel quàm breuissimis, maximeque illustribus sententijs doctrinam morum essent complexi, suo quodam iure facile primas obtinuerunt: unde & nomen

EPISTOLA

illorum in maximo cultu, maximaq; uenera-
 tione apud optimos quosuis extitisse nō i-
 gnoramus. Plato, philosophiæ quidam sol,
 huiusmodi Poetas non dubitat nunc deo-
 rum filios, nunc prophetas appellare. Et
 tantū abest ut è Repub. sua eiecere (quod
 ijs fecisse legitur, qui diuina poetice arte
 ad lasciuiam, turpesque amores abusi e-
 rant) ut & ipse testimonijs eorum usus, &
 alijs exemplo suo præclarissima ipsorum
 monumenta euoluendi autor fuerit.
 Sicut eius rei locuples testis est honestis-
 sima creberrimaque apud ipsum Solonis,
 Tyrtaei, Homeri, Hesiodi, & aliorum me-
 lioris notæ mentio. Socratem, qui ipsius
 Apollinis oraculo sapiens pronunciatus
 est, Euripide Tragico familiarissimè usum
 esse, nemo nescit. *μωσῶν θεράποντες καὶ αὐτῶν
 ἀφοτῆρες* ab Hesiodo & Pindaro nuncupan-
 tur. Strabo autem lib. 1. de Situ orbis scri-
 ptum reliquit, ueteres *τὴν πρώτην ποιητικὴν*,
 ut omnium doctrinarum antiquissimam,
 philosophiam quandam perhibuisse. Quip-
 pe quæ à teneris nos unguiculis ad uiuendi
 rationes perducatur, mores atque affectus e-
 doceat, quæq; gerenda, declinanda ue sint,
 quadam cantus suauitate præcipiat. Et
quod

D E D I C A T O R I A.

quò magis suam erga huiusmodi *uirtutis* gratitudinem testatam redderent, iuuenesq; ad bonarum rerum studia, morumq; integritatem excitarent: statuis ac imaginibus eos honestari, poemata ipsorum in publicis Deorum celebritatibus, alijsq; conuentibus recitari, optimasque sententias tēplorum foribus, tanquam Deo dignas, imò ab ipsis Numinibus usurpatis, affigi, nec nō aureis preciosisq; materijs insculptas ad omnem posteritatem conseruari curauerūt. Quemadmodum ex Platone, Xenophonte, Pausania, Plutarcho, Athenæo, alijsque uetustissimis scriptoribus & iam dicta, & alia plura de Poetarum excellentia & utilitate cuius obuia sunt: nec patitur epistolæ angustia huc omnia referre. Etsi uerò Christianæ professionis homines, sinceræ Religionis Pietatisq; studium non ab huiusmodi autoribus, sed ex sacrosanctæ Scripturæ fontibus petere debēt, & possunt, ut quæ sola salutem & æternam beatitudinem per *IESU CHRISTI* ueri Dei, ueriq; hominis meritum credentibus paratam esse monstret, præceptaque ad Christianam uitam utilia copiosissimè præscribat: tamen Poetarum quoque (qualium scripta iuuentuti proponimus)

EPISTOLA

nimus) lectionem & usurpatam, & in non contemnendo precio habitam, habendamque esse, grauisissima sanctissimorum in Ecclesia Dei uirorum exempla & autoritates comprobant: quarum paucissimas, ob eos qui parum dextrè de Poetis sentiunt, in medium proferre placuit. D. Paulum, electum illud Dei omnipotentis organum, Poetarum libros euoluisse, & ut Clemens ait, ad ædificationem curamque aliorum, testimonijs eorum uti non erubuisse, Sacrarum literarum ueritas testatur. Sic Act. 17. ubi Deum esse probat, Aratum uetustissimum poetam citat. 1. Cor. 15. ex Menandro Comico malorum consortia fugienda monet, quod prauis colloquijs boni mores corrumpantur. Cretensium mores Tit. 1. ex Epimenide uate Cretensi graphicè depingens ait: *ἠπῆρες δὲ ψῶσαι, κἀκὰ θυρία, γὰρ ἔρεσ ἀργαί.* Gregorius Nazanzenus, ob excellentiam Theologus dictus, scriptis poetarum mirè delectatus est, & sacrorum carminum uolumen posteritati reliquit: quod non solum priscis temporibus propositum est pueris, ut Socrates, Sotomenus, Orosius & Eutropius scribunt, uerùm etiam hodie à doctissimis uiris in delicijs habetur. Quid de Iohanne Chrystos-
mo

DEDICATORIA.

mo Patriarcha Constantinopolitano sub Arcadio & Honorio Impp. anno Christi 401. dicam, qui Aristophanis Comædijs etiam noctu pro puluino usus est? Quid de Eustathio Thessalonicense, cuius etiam hodie eruditissimi in Homerum, ingeniorum fontem, commentarij extant? Neque mihi hoc loco temperare queo, quo minus etiam D. Basilij Cæsariensis, cui uirtutum splendor Magni cognomen peperit, uerba adscribã, de eorum Poetarum lectione, qui bonorũ hominum dicta facta ue narrassent: quales præ cæteris fuerunt, Homerus, Hesiodus, Theognis, Phocylides, Pythagoras, Solon, Tyrtaeus, & alij. Sic ergo in Admonitione ad adolescentes, quo pacto ex gentilium scriptis proficere queant, ait: *ἐπὶ τούτοις, παρασκευῶν ἢ ποιηταῖς, ἢ λογοποιῶς, ἢ ῥήτορι, καὶ πᾶσι ἀνθρώποις ὁμιλιητέον, ὅθεν αὐτὸ μέλλει πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν ἀφέλειαί τις ἐσεῖσθαι. ἢ μετ' ὀλίγον· εἴ μὲν οὖν ἐστὶ τις οἰκρότης πρὸς ἀλλήλους τοῖς λόγοις, πρὸς γοῦν αὐτῶν αὐτῶν ἢ γνώσις γένοιτο, εἴ ἢ μὴ, ἀλλὰ τὸ γε παράκληλα θούτας καταμαθεῖν τὸ διάφορον οὐ μὲν πρὸν εἰς βεβαίωσιν τῆ βελτίονος.* Hoc est: Poetis & oratorib. omnib. hominibus utendũ, unde futura sit aliqua utilitas, quæ ad animæ facilitationẽ. Et paulo post: *Et si nostrorũ*

EPISTOLA

sermonum atq; gentilium ulla est conuenientia, nobis illorum ualde conferet notitia: sin minus, eos saltem simul conferendo differentiam discere licebit, cum ad melioris optionem atq; delectum non parum cōparatio ualeat, & inferiora sæpe collata sint potioribus ornamento. Nec ab his dissentit Philo sapientissimus, dum libro de Agricultura, de puerorum studijs in hūc modum differit: φυτεύσω ἢ ταῖς μὲν ἐν ἡλικίᾳ παιδικῇ ψυχῆς μοχθύματα, ὧν ὁ καρπὸς αὐτὸς τιθιμύσεται. ἐστὶ ἢ ταῦτα, ἢ τῷ γράφειν καὶ ἀναγιγνώσκειν ἄσσοχος ἐπιτέλεισσις, ἢ τῶν παρὰ σοφοῖς ποιητῶν ἀκριβῆς ὄψονα, γεωμετρία, καὶ ἢ πρὸς τὴν ῥητορικὴν λόγους μελέτη, καὶ ἢ σὺμπασα τῆς ἐγκυκλίου παιδείας μουσική. Quæ uerba Latinis auribus sic sonant: Inseram autem primùm in puerilis ætatis animas, surculos, quorum fructus ipsas enutriat. Sunt autem hi, scribendi legendique certa industria, eorum quæ apud sapientes poetas habentur diligens scrutatio, geometria, oratoriæ facultatis meditatio, & uniuersa liberalis musica. Atque hæc quidem de Poetarum autoritate & lectione paucis attigisse, non planè ἐκ τῶν ἡλιῶν, sufficiat. Haud enim parè humeris susciperem prouinciã, si ex singulis Christianis

DEDICATORIA.

stianis scriptoribus (ut de gentiliū my-
 riadibus taceam) poetarum & laudes col-
 ligere, & osorum calumnijs occurrere co-
 narer. Ego itaque tantorum uirorum iu-
 dicio & consilio incitatus, iuuentuti, cuius
 informandæ mihi quoque cura incumbit,
 hæc in parte, quod ad optimorum poetarū
 studium attinet, labore quidem duro, ani-
 mo uerò non ægro consulere studeo, cum
 hanc meam esse Spartam non ignorem.
 Mirificè enim peritæ rerum antiquitates,
 quæ ut Plato uult, *κρείττων ἅμα καὶ ἐγγυτέρω*
θεῶν ἐγούσιτο, exemplum sequi, & quantum
 parest, alijs ad idem faciendum autor es-
 se placet. Hac de causa, cum labores no-
 stros, quos in Comicoꝝ L. scriptis ab in-
 teritu uindicandis exhausimus, bonarum
 literarum studiosis non ingratos animad-
 uerterem: facile, nunquam satis laudati ui-
 ri D. Ioannis Oporini, Compatri ac amici
 mei obseruandiss. cōsilio acquieui, quo me,
 ut horū quoq; poetarum, quos hic damus,
 scripta collecta iuuentutis studijs commu-
 nicarem, incitauit. Theognide ergo *γνωμικῶ*
τάτῳ, cum uersione & doctissimis **ELIAE VI**
NETI Annotationibus, ex arbitrio D. Typo-
 graphi, præmisso, reliquorum autorum om-
 nium

E P I S T O L A

nium scripta ex diuersis hinc inde autoribus, congestimus, congesta fideliter interpretati sumus, & ad puerorum captum quàm proximè accommodauimus. Nec iuuenilibus ingenijs inutilem hanc nostram operam fore speramus. Castissima enim saluberrimaque de moribus præcepta proponit, quæ usum non pœnitendum in omnes uitæ huius partes, si rectè percipiuntur, sint allatura. Præterea Græcæ linguæ (quæ comptissima est in his autoribus) cum Latina collatio, non parum emolumenti ad uberiores eruditionis thesaurum comparandū adferet: ijs præsertim, qui aliàs uiua magistri uoce destituti, ipsi sibi præceptores esse in Græca literatura coguntur: ut plures cōmoditates, quas præter iuniores etiam adulti hinc haurire possunt, sciens præteream. Non parum tamen doctissima Stobæi interpretatio, unde non paucas sententias transcripsimus, nos iuuat. Versionem Latino carmine, sui cuique interpretis nomine præfixo, ne alienis nos ornare plumis uideremur, subiecimus, ut Græcæ elegantia cum latina melius perspiceretur conuenientia, ab ijs qui iam absque cortice in Græco studio natare queunt. Nondum carmine reddica,

pro

DEDICATORIA.

pro nostra tenuitate pedibus astringimus, ita ut quàm proximè Græca sententia exprimeretur. Alicubi lectionis uarietas margini est aspersa. His omnibus eiusdem, si non carminis, tamen argumenti libellus Senariorum insertus est, ut quàm absolutissimam de moribus, totaque uita laudabiliter instituenda doctrinam, optimorum hoc Poetarum Opus teneris puerorum animis proponeret.

Hunc autem nostrum laborem, Viri amplissimi uobis inscribere, librumque Scholæ uestræ consecrare, maximè necessarium duxi, ut sub amplissimo nominis uestris patrocinio (quod quàm exiguum ex ga bonarum artium cultores semper extiterit, manifestius est quàm ut nostro præconio indigeat) tutus à maleuolorum, quorum plena sunt omnia, morsibus in communiem iuuentutis usum prodiret: tum in primis, ut grati tandem animi indicium, licet exiguum, exhiberem pro innumeris Reipublicæ uestræ in me beneficijs. Cum enim puerilium studiorum partem non postremam Scholæ uestræ celeberrimè constitutæ, sub optimis præceptonibus M. CHRISTOPHORO Hoffmanno,

&c

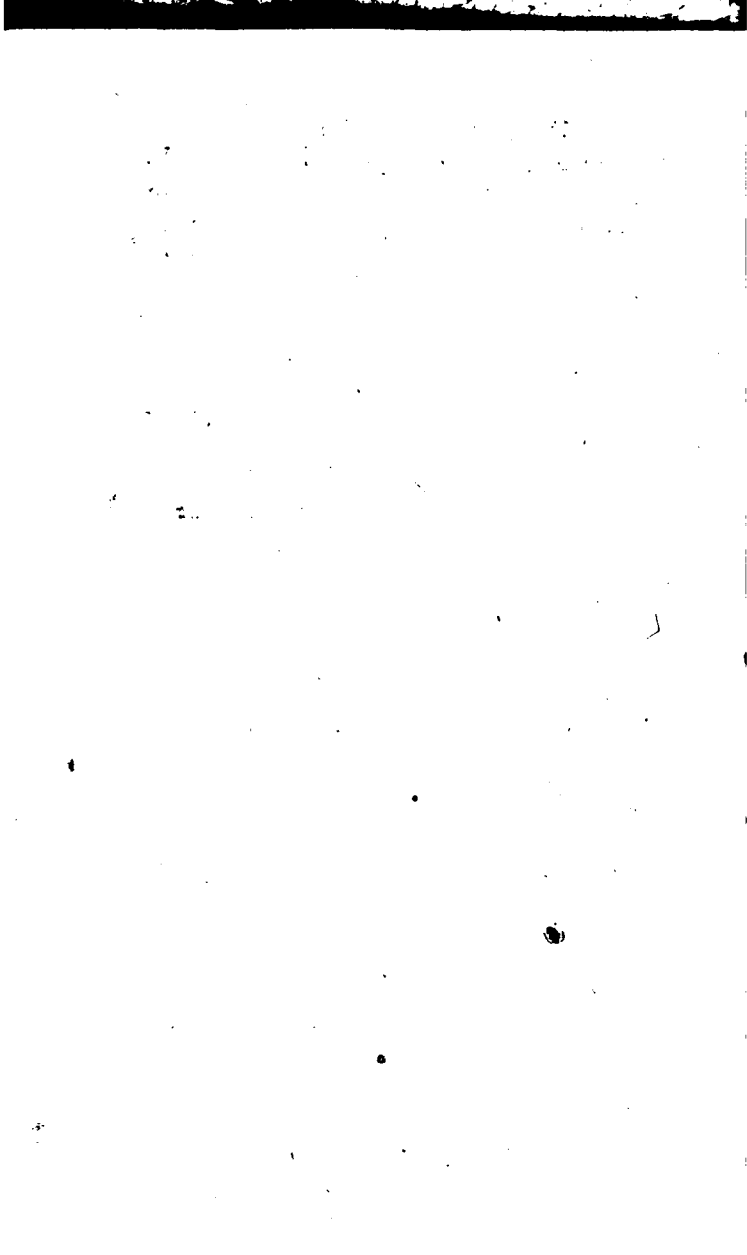
EPISTOLA

& IOANNE Tumlero (D. CASPARE Aquila primariam Ecclesiæ curam gerente) feram acceptam: gratitudinis officium uidebatur requirere, tam pro his, quàm pro alijs ciuium uestrorum in me meritis, charitaceo hoc munusculo, cum aliud non esset, testatum omnibus reddere, memoriam humanitatis uestræ nondum apud me sensuisse: si fortè alij meo exemplo excitati, meliora, nominiq̃ uestro amplissimo magis cōuenientia darent, & tandem *αχαρειας* turpissimum crimen à Christiano coetu exulare inciperet. Etsi uerò per se satis exiguum est munusculum hoc, nec dignum quod eam P. V. officijs conferatur: tamen, si pro uestro favore erga liberalia studia & iuuentutis honestam institutionem, offerentis animum respexeritis, non minus gratum cōfido futurum, quàm si uel Colophonium aurum à me P. V. oblatum esset. Quæ spe ne me fallat, per eam, qua omnes *φιλανθρωπίας* prosequi soletis beneuolentiam, etiàm atque etiàm oro. Deus opt. maximus, æternus Pater Domini nostri IESU CHRISTI, P. V. consilia & actiones ad sui nominis gloriam, & Ecclesiæ, Scholæq̃; communem salutem dirigat, uosq̃ omnes in sui agnitione

DEDICATORIA.

ne uera conseruet, Amen. Basileæ, ex Ludo
literario ad D. Petrum. 8. Calend. Febr. Quo
die, ut quidam uolunt, ante annos 1527.
Paulus Tarsensis ad pœnitentiam reuoca-
tus diuinitùs, hostili in Christianos animo
deposito, CHRISTI dogmata amplexus
est: quemadmodum Lucas Act.
9. scripsit.

P. V.
deditissimus,
Iacobus Hertelius
Curiensis.

ELIAS VINETUS

Santo Lectori.

V M ocij plurimum anno superiore apud Franciscū Sangelasium Engulismensis Ecclesiæ Decanū, uirum cum generis splendore, tum ingenij dexteritate apprimè nobilem, nactus fuissē: id totum, quantum per aduersam valetudinem licuit, in iucundissima Græcorum poetarum lectione à me cōtritum est. qua quidem in re consilium eorum lubens secutus sum, qui antiquos scriptores eo legendos ordine censent, quo & uixerunt, & scripserunt: quòd recentiores à uetustioribus semper habeāt quidpiā, quòd non facile intelligas, nisi prius illos diligenter legeris. Perlectis igitur, quorū fuit copia, uetustissimis quibusque, cuiusmodi sunt Homerus & Hesiodus, Theognidem tandem in manus sumpsi: cuius sententias licet graues esse nō dubitarem, eotamen intellectu mihi faciles fore sperabam, quòd credere nihil esse illic quòd posterioribus, quos aliquando legeram, non fuisset luculentius tractatum. Verum

b

uixdum

ELIAE VINETI

nixdum è portu solueram. cum tot subito emergunt scopuli, tot statim obortæ nubes, cælumq; diemq; eripiunt oculis, ut à proposito facile his deterritus fuisset, nisi cupido huius conficiendi æquoris me pfa nè obstinata iam inde cepisset, ex quo primum à præceptoribus meis, Aristotelis aliorumq; ueterum scripta prælegi mihi cæpta fuerant, quæ huius poetæ sententijs uoluti suauissimis flosculis inspersa essent.

Cum igitur pergere obfirmato proflus animo certum esset, quæ ad tam difficilem periculosamq; rem conficiendam conducere uisa sunt, ea diligenter omnia adhibui, cuiusmodi sunt cum uariorum codicum, locorumq; ex eodem autore ab alijs scriptoribus citatorum diligens collatio: tum syncerum & acre amicorum meorum, uirorum doctorum, unà cum meo, iudiciû: inter quos Petrus Panætius, & Iacobus Gupylus, facile principes. qua quidem diligentia abscessis, abiectis, transpositis multis, effectum tandem est, ut instituto satisfecerim meo, perlegerim bonum poetâ, eorumq; quæ in eo corrupta erant, bonam magnamq; partem obiter castigauerim. Cæterum cum in eo totus essem, Ioanni Lo-
doico

EPISTOLA.

doico Thetano, typographo diligentissimo, rem patefeci, cū in eius bibliopoliū, quærendi ex eo exemplaris gratia aliquādo me cōtulisset: quam ubi intellexisset, rogauit uehementer, ut si quid haberem in eum autorem, quem esset breui excusurus, communicarem: me sibi, studiosisq; omnibus, gratum facturum. Id autem perfacile impetrauit ille, quando ineunte hac æstate huc ueni, cādi de lector: cui in tuam gratiā publicandū tradidi, quicquid fuit nostri in Theognidem laboris. quē autorem utinam tam totum restituere omnino potuissem, quā cupiebam. Is enim tam deprauatus fuit, tam lacer, tam mancus, ut nulla diligentia, nullo labore, nullis deniq; quantislibet uigilijs id præstare potuerim. quæ res in causa est, ut in Latinum sermonem à me conuersum non habueris. Quod reliquum igitur hīc desiderabitur, id ab alio interim dum fœlicius expectabis, nostro hoc labore, quantuluscunq; est fruaris, eumq; boni consulas uelim. Vale, Lutetiæ. Calendas

Sextil. 1543.

6 2

THEO-

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

TYRTAEI
EX TYRTAEO, DE VIR-
tute bellica.

AVDACIAE LAUS.

Non memorāndus mihi uir, nec in precio habēdus
 Seu uirtutis pedū seu gratia luſtæ: (uidetur;
 Neq; ſi Cyclopus habeat magnitudinem & robur,
 Et currendo uincat Thracium Aquilonem:
 Et forma ſit uel ipſo Tithono præſtantior,
 Et locupletior quā aut Midas aut Cinyras reges:
 Neq; ſi Tantalidem Pelopem regno uincat,
 Linguamq; Adraſti ſuauiſſimam habeat.
 Neq; ſi gloriā omnē præter bellicā fortitudinē habeat:
 Non enim uir bonus eſt in bello,
 Si non ſuſtineat cædem uidere cruentam,
 Et propius hoſtem ſtare cupiat.
 Hæc uirtus eſt, hoc optimum inter homines præmium,
 Et maximè decorat uirum iuuenem, à quo geritur.
 Commune hoc bonum eſt ciuitati, & uniuerſo populo,
 Si quis uir progreſſus inter pugnantes in prima acie
 Cōſtāter, turpiſq; fugæ proſus obliuiſcatur (maneat,
 Vitam & animum patientem obijciens periculo.
 Animetq; ad mortem obeuntem proximū uirum aſtās:
 Hic uir bonus eſt in bello.
 Statim uerò hoſtium in fugas uertit phalanges
 Aſperas, ſuaq; induſtria prælij fluctus regit.
 Ipſe aut in prima acie proſtratus cbarā amittit uitam,
 Ciuitas.

ΣΕΝΤΕΝΤΙΑΕ.
ΕΚ ΤΩΠ ΤΥΡΤΑΙΟΥ,
ΠΕΙ ΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΑΡΕΤΗΣ.

171

ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΤΟΛΜΗΣ.

ΟΥΤ' ΑΥ' ΑΝΗΣΑΙΜΕΝ, ἄτ' ἐν λόγῳ ἀνδρα γιθείκη,
ἔτε ποδῶν ἀρετῆ, ἔτε παλαιμοσυύκς.
ἔδ' εἰ κυκλώπων μὲν ἔχοι μέγεθός τε βίβη τε,
νικῶν ἢ θέων θρηϊνίον βορέην.
ἔδ' εἰ τιθωνοῖς φυλὴ χαρῆς ὄρος εἶν,
πλητοῖν ἢ μίσειω καὶ * κινύραο πλέον.
ἔδ' εἰ τανταλίδειω θέλοπος βασιλόντορος εἶν,
γλώσσαν δ' ἀδρήστ μελιχόγηρω ἔχοι.
ἔδ' εἰ πᾶσαν ἔχοι δόξαν, πλὴν θέριδος ἀλκῆς,
ἔτ' ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ,
εἰ μὴ τετλαῖν μὲν ὄρων φόνου αἱματόεντα,
καὶ δειῶν ὀρέγοισ' ἐγγύθεν ἰσάμενος.
ἔδ' ἀρετὴ τόδ' ἀέθλον ἐν ἀνθρώποισι ἀριστον,
κάλλιστόν τε φέρειν γίγνεται ἀνδρῶν νέω.
ξυῶν δ' ἐδλὸν τῆτο πόλκῃ τε παντί τε δήμῳ,
ὄσις ἀνὴρ διαβάς ἐν προμάχοισι μόνῃ
σωλεμῆς, αἰχρᾶς ἢ φυγῆς ἐπιπάγχυ λάβηται,
ψυχὴν καὶ θυμὸν τλάμονα παρθέμενος.
θαυρῶν ἢ πεισῆν τὸν πλησίον ἀνδρα παρθεῶς,
ἔτος ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ.
αἰψα ἢ δυσμενέων ἀνδρῶν ἐτρεφε φάλαγγας
τρηχέας, σπυδῆ τ' ἔχεβι κῆμα μάχης.
αὐτὸς δ' ἐν προμάχοισι πεισῶν φίλον ἴδουσι θυμὸν,

* αἰ. κινύραο
βάνον.

ἀπν.

Ciuitatem, & populos, & patrem honestans;
 Multis per pectus & scutum rotundum uulneribus,
 Et per thoracem ab anteriore parte sauciatus.
 Hunc uerò lugent pariter iuuenes, senesq; (tur.
 Et graui desiderio tota ciuitas funus ipsius prosequi
 Huius sepulchrū, et liberi inter homines præclari sunt,
 Itemq; nepotes, & omne posterorum genus.
 Nunquam eius bona gloria interit, neq; nomen ipsius:
 Sed quamuis sub terra sit, manet immortalis.
 Quem se fortiter gerentem, manentēq; & pugnātem,
 Pro patria & liberis uehemens Mars peremerit.
 Quod si effugerit sortē mortis longū inducētis soporē,
 Et uictoria potitus splendidā gloriā pugne auferat,
 Ipsum ex æquo omnes iuuenesq; senesq; colunt,
 Multisq; iucundis affectus ad orcum abit.
 Senescens autem inter ciues præcellit, neq; quis illum
 Ledere, nec irreuerenter nec iniuste cupit.
 Omnesq; in sedibus iuuenes simul & æquales
 Loco cedunt ei, quiq; maiores nati sunt.
 Huius igitur uirtutis ad summū peruenire, nunc aliq;
 Nitatur animo, non remittens bellum.
 Eiusdem: aliàs Callini.
 Quamdiu torpetis? quando strenuā habebitis animam
 O iuuenes: an non ueremini uicinos,
 Ob tantam ignauiam? In pace autem uobis uidemini
 Sedere: sed bellum totam regionem infestat.
 Quin scutum aliquis arte in prælio hosti obtendat:

ἄγου τε παῖ λαὸς καὶ πατέρ' ἀνελείσας*
 πολλὰ διὰ τ' ὄρνυοιο καὶ ἀσπίδος ὀμφαλοέσους,
 καὶ διὰ θύρηνος προῶδον ἐλλυλαμόνος.
 τὸν δ' ὀλοφύρονται μὲν ὁμῶς νέοι, ἠδὲ γόροντες,
 ἀργαλέω ἢ πόθῳ πᾶσα κέκκευε πόλις·
 καὶ τήμβος, καὶ παῖδες ἐν ἀνθρώποις ἀρίσμοι,
 καὶ παῖδων παῖδες, καὶ γένος ἐξοπίσω.
 ἠδὲ ποτε κλέος ἰδὸλον ἀπόκλυται, ἠδ' ὄνομ' αὐτῶ,
 ἄλλ' ὑπὲρ γῆς πόρ' ἰὼν γίγνεται ἀθάνατος,
 ὅρ' τιν' ἀριστόντα, μύοντά τε, μαρνάμονόν τε
 γῆτ' ἄρει καὶ παῖδων θῆρος Ἀρης ὀλέσῃ.
 εἰ ἢ φύγοι μὲν κῆρα ταυηλεγέος θανάταιο,
 ἠλῆσας δ' αἰχμῆς ἀγλαὸν εὐχος ἔλοι.
 πάντες μὲν τιμῶσιμ ὁμῶς νέοι, ἠδὲ παλαιοί,
 πῶλλὰ ἢ τὸρπνὰ παθῶν ὄρχεται εἰς αἰδίλω·
 γυράσων δ' ἀσοῖσι μεταπέπει, ἠδὲ τις αὐτὸν
 βλάπῃει, ὅτ' αἰδῶς, ὅτε δίκης ἐθέλει·
 πάντες δ' ἐν θάκοισιμ ὁμῶς νέοι, οἷ γε κατ' αὐτὸν
 εἶνυσ' ἐκχώρης, οἷ τε παλαιότ' ὄροι.
 πάντης νῦν τις ἀνὴρ ἀρετ' εἰς ἄκρον ἠέδοαι
 περάδω, θυμὸν μὴ μεθίεις πολέμω.
 τῶ αὐτῶ, ἢ Καλλίνω.

μέχρι τὸν κατάνειθε, τότε ἄλκιμον ἐξετε θυμὸν,
 ὡ νέοι; ἠδ' αἰδέειδ' ἀμφιπύριπύονας
 ὅδε κίλλω μεθιόντες, ἐν εἰρήνῃ ἢ δουεῖτε
 ἠδαι, αἰταρ' πόλεμος γαῖαν ἀπασαν ἔχει.
 * ἐν τῷ τις ἀσπίδα θείω σφαιριβίως πολεμίζωμ.

* Hūc hex-
 xametrū
 D. Came-
 rarius de
 suo sup-
 plevit.

καὶ

Et aliquis moriens ultimò iaculum emittat.
 Honori enim est & ornamento uiro pugnare
 Pro patria & liberis & tenera uxore
 Aduersus hostes. Mors autem adcrit, quandocunq;
 Parca destinauerint. Sed age quispiam rectà pergat
 Extenso in altum gladio, & sub scuto forte pectus
 Foueat, cum primùm incipit committi pugna.
 Non enim mortem effugere fatale est
 Virū, neq; si à maioribus immortalib. genus ducat.
 Sæpe quis elapsus è pugna, sonituq; telorum
 Euadit, sed ipsum domi fatalis mors apprehendit.
 Atq; hic sanè nec amicus est populo, nec gratus:
 Illū uerò magnus et paruus deslēt si qd passus fuerit.
 Vniuersus enim populus uirum fortem desiderat
 Defunctum, uiuentem uerò instar semidei colit:
 Nam coràm intuentur illum uelut turrim:
 Quippe solus multorum æquat facinora.

Eiusdem.

Veruntamen Herculis genus inuictum estis:
 Confidite, nondum Iouis facies auersa est à nobis:
 Nec hominum turbam formidetis, aut metuatis,
 Quin rectà quisq; hostibus scutum obuertat
 Inuisam amissurus animam, mortisq; nigrum,
 Sed solis splendori gratum subiturus fatum.
 Nostis enim quàm graua sint Martis luctuosi opera;
 Nostis etiam impetum permolesti belli.
 Et quandoq; fugistis ipsi, quandoq; alios fugastis.

καὶ τις ἀποθνῄσκει ὕψατ' ἐκοντισσάτω.
 τιμῶσ' τε γὰρ ἔστι καὶ ἀγλαὸν ἀνδρῶν μάχιδαι
 γῆς πέρι, καὶ παίδων, κρηίδις τ' ἀλόχῃ
 δυσμενέσιμ' θανάτος δέ ποτ' ἔσεται, ὅποτε κρη δὴ
 μοῖρα ἐπικλώσῃ, ἀλλά τις ἰθὺς ἴτω,
 ἔγχος ἀναχόμενος, καὶ ὑπ' ἀσπίδος ἄλκιμον ἦτορ
 ἔλσας τὸ πρῶτον μινυμοῦς πολέμῳ.
 ὃ γὰρ πῶς θανάτῳ γε φυγῆν εἰμάρμενον ἔστιν
 αὐτῷ δρ. ὃ δ' εἰ προγόνων ἢ γένος ἀθανάτων.
 πολλαὶ δὲ ληϊστῦτα φυγῶν καὶ δῦπον ἀπόντων
 ὄρχεται, σὺ δ' οἴω μοῖρα νίχην θανάτου.
 ἀλλ' ὁ μὲν ὑπ' ἐμπας δειμῶ φίλος, ὃ δ' ἰσοθεῖος·
 τὸν δ' ὀλίγος στυγέει, καὶ μέγας, ἦρ τι πάθει.
 λαῶ γ' ἔξυμπαντι πάθος κρητόροφονος ἀνδρῶς
 θνήσκοντος. ζῶν δ' ἄξιος ἡμιθέων.
 ὡσὸρ γὰρ μιν πύργου σὺν ὀφθαλμοῖσιν ὀρῶσιρ,
 ὄρδει γ' πολλῶν ἄξια μένος ἐῶν.
 Τῆ αὐτῆ.

ἀλλ' Ἡρακλῆος γ' ἀνίκητον γένος ἔστ',
 βαρσείτ', ὃ πω ζῆς αὐχούα λοξὸν ἔχει.
 μηδ' ἀνδρῶν πηλυῶν δειμαίνετε, μηδ' φοβᾶσθε,
 ἰθὺς δ' εἰς προμάχῃς ἀσπίδ' ἀνὴρ ἔχεται,
 ἔχθρᾶν καὶ ψυχλὴν θέμονος, θανάτῳ δ' μελαίνας
 αὐγαῖσιν ἡῆρας κελίοιο φίλας.
 ἴσθι γ' ὡς ἀρεῶς πολυδακρύτῃ ὄργ' ἀβιδάλα,
 ἰὺ δ' ὀργλὴν ἐδάκντ' ἀργαλίῃ πολέμῳ.
 καὶ μετὰ προγόνων τε δειπόντων τ' ἰγνέωσι,
 ὃ νῆος

Iuuenes, utrunq; satis experti estis.
 Nam ex illis qui audent unâ persistentes
 Cominus in hostes aduersus impetum facere,
 Perpauci occidunt, retroq; seruant populum:
 Timidorum autem uirorum omnis perit uirtus.
 Vix autem aliquis uerbis explicare possit,
 Quanta incurrat mala, utr qui se turpiter dederit.
 Ignominiosum namq; est tergum sauciare
 Viri fugientis in aduerso prælio.
 Turpe quoq; est cadauer in puluere prostratum,
 Aq; tergo hastæ cuspide uulneratum.
 Sed progressus quispiam maneat firmus utroq; pede
 Terræ infixo, labia dentibus præmordens:
 Femora et tibiae infernè, nec non pectus humerosq;
 Lati clypei umbone contegens.
 Dextra uerò manu ualidam hastam torqueat,
 Terribilemq; in capite cristam excutiat.
 Fortia aggrediens facta discat bellare,
 Nec à telis procul absit clypeum gerens.
 Sed congregiens quispiam, cominus longa hasta
 Vel gladio percussurus, socium sibi accipiat.
 Pedem pedi iungens, clypeumq; clypeo admouens,
 Nec non cristam cristæ, galeamq; aptans galeæ.
 Pectoriq; obuerso pectore contra hostem pugnet.
 Vel gladij capulo, uel hasta prælonga arrepta.
 Vos aut læuis armaturæ milites sub scutis aliunde alij
 Trepidantes, grandibus pugnate lapidibus,

Hastasq;

ὠνεῖ, ἀμφοτέρω δ' εἰς κέρων ἠλάσσει.
 δὲ μὲν γὰρ τομυδῶσι πᾶσ' ἀλλήλοισι μόνοντες,
 εἰς τ' αὐτοχελίον καὶ προμάχος ἰόναι,
 πωρότσοι βνήσσοι, σάβσοι ἢ λαὸν ὅποιον,
 τρεῖς ἀντῶν δ' ἀνδρῶν πᾶσ' ἀπόλων ἀρετῆ.
 ἔσθ' εἰς δ' αὖ ποτε ταῦτα λέγων ἀνύσειον ἴπασα,
 ὅσ' αὖ αἰχρὰ πᾶσθι, γίγνεται ἀνδρῶν κακῶ.
 ἀργαλέον γὰρ ὅπιδ' ἐμετάφρονόμ ἐσι δαίξαν
 ἀνδρὸς φύγοντος δειῶν ὄν πολέμῳ.
 αἰχρὸς δ' ἐσὶ νέκυσ κατὰ κέμενος ὄν κούισι
 νῶτον ὅπιδ' αἰχμῆ δειρὸς ἐληλαμένος.
 ἀλλὰ τις σὺ διαβάς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέρωισι
 σπριχθεῖς ἐπὶ γῆς, χάλος ὀδῶσι δακνῶν
 μῦρῆς τε νημάς τε κᾶτω, καὶ σόβρα καὶ ὠμῶς
 ἀσπίδος σφρέας γὰρ σφρι καλυψάμενος.
 δεξιτόρῃ δ' ὄν χειρὶ τινασέτω ὄβριμον ἔγχος,
 κινείτω ἢ λόφον δειρὸν ὑπὸρ κεφαλῆς.
 ὄρδων δ' ὄβριμα ὄργα, διδασκέδω πωλεμίξω,
 μηδ' ἐπὶ τὸς βελτέρω ἐσάτω ἀσπίδ' ἔχωρ,
 ἀλλὰ τις ἐγγὺς ἰῶν, αὐτοχελὸν ἐγγχεῖ μακρῶ
 ἢ ξίφει ὑτάξωρ δάιον ἀνδρ' ἐλέτω. (σας;
 καὶ πᾶσα πᾶρ ποδὶ θεῖς, καὶ ἐπ' ἀσπίδος ἀσπίδ' ὄρει
 ὄν ἢ λόφον τε λόφῳ, καὶ κινίῳ κινίῳ,
 καὶ σφρόν σφρόν πεκαλημένος ἀνδρῶν μαχέδω,
 ἢ ξίφιος κώπλι, ἢ δόρον μακρὸν ἐλῶν.
 ὑμῆς δ' ὦ γυμνήτες ὑπ' ἀσπίδος ἀλλοθὸρ ἄλλος
 πῶσοντες, μεγάλοις βᾶλλετι χόρμαδίοις,
 ἢ δόρασι

Hastasq; leues contorquete in hostes,
Vestram prope armaturam permanentes.

Eiusdem.

Præclarum est, in prima acie si occidat
Vir bonus, pro patria sua pugnans.
At qui urbe sua pinguibusq; aruis relictis
Mendicare cogitur, omnium est miserrimus:
Cum chara matre uagans, & fene parente,
Cumq; paruulis filiis, & adolescentula uxore:
Inuisus namq; erit ad quoscunq; peruenerit,
Indigentia uictus & odiosa paupertate.
Genus suum infamat, & formam decoram turpat;
Omnis generis anxietas, & mala eum sequuntur.
Tandem sic errantem hominem nulla (decori) cura
Afficit, nec pudor ullus in posterum est ei.
At nos animo forti pro terra hac pugnemus, & pro libe
Moriatur, nequaquam uitæ parcentes. (ris
O iuuenes, arctè inuicem iuncti pugnate,
Neq; turpis fugæ, aut timoris initium facite.
Sed magnum fortemq; concipite animo impetum:
Nec pugnantem aduersus hostes uitæ rationē habete.
Veteranis autem, quorum genera non amplius sunt agi-
Grandæuis relictis ne fugite. (lia,
Turpe enim est, si in prima acie prostratus
Iaceat ante iuuenes uir senior,
Candidum iam habens caput, barbamq; canam,
Animam efflans fortem in puluere,

Cruen

ἄρκοί τε ξηροῖσιν ἀποντήζοντες ἐς αὐτὸς,
 τοῖσι πανοπλίαις πληροῖσιν ἱσάμενοι.
 τὸ αὐτῶν.

τιθένάμενοι γὰρ καλὸν ἐπὶ προμάχοισι πεσόντα
 ἀνδρ' ἀγαθόν, ὡρὴν πατέρωδι μαρναμένον.
 πῶ δ' αὐτῶν προλιπόντα ὡδὴν καὶ πόντος ἀγρῶν
 πῶχθον, πάντων ἐστ' ἀνιρότατον,
 πλασόμενον οὐδ' ἄλλο φιλὴν καὶ πατρὶ γέροντι,
 παῖσι τε οὐδ' ἄλλοις, κεραιδὴν τ' ἀλόχῳ.

ἔχθρος μὲν γὰρ τοῖσι μετέσσιται ὅς κεν ἴκται,
 χρῆσμοσύνη τ' ἄνωρ καὶ θυγοβῆ πόνῃ.
 αἰχμῶν τε γόνος, πατῶ δ' ἀγλαῶν εἶδος ἐλέγχε,

πῶσα δ' ἀθυμία κρη παύσις ἐπιταί,
 εἰδ' ὅπως ἀνδρὸς τοῖ ἀλωμένῳ δειμὶ ὄρη
 γίγνεται, ὅτ' αἰδῶς εἰς ὀπίσω τελέθει.

θῦμῳ γῆς ὡρεὶ τῶσδε μαχάμεθα, καὶ ὡρεὶ πῶσων,
 ἢ θηήσκωμεν, ψυχῶν μὴ πῆτι φειδόμενοι.
 εὐνοῖο, ἀλλὰ μάχεσθε παρ' ἀλλήλοισι μόνοντες,

μηδ' ἄλλοις ἀειχρῶς ἀρχεῖτε, μηδ' ὀδοῖ.
 ἀλλὰ μέγαν ποιεῖτε καὶ ἀλλήμον ἐν φρεσὶ θυμῶν,
 πῶσδε φιλοψυχῆτ' ἀνδράσι μαρναμένοι.

τὸς ἢ παλαιότερος, ὡρ ἔπειτα γῆσιν ἔλαφρα,
 μὴ κατὰ λείποντες φεύγετε τὸς γόρῳσιν.
 αἰχρῶν γὰρ οὐδ' ἄλλο μετὰ προμάχοισι πεσόντα

κείσθαι πρόσθε νέωρ ἀνδρα παλαιότερον,
 ἴδου λουκῶν ἔχοντα κέρη, πῶσων τε γόνειον,
 θυμῶν ἀπτανέοντ' ἀλλήμον οὐκ ὀνοῖν,

Cruenta charis manibus pudenda tegens,

Que oculis intueri & turpe & indignum est,

† Fortè pa Et denudata corpora: † iuvenes autem prorsus decet,
rèthesi in- Ut pubertatis flos sit eis pulcher*.
cludenda sunt*.

Viris quidem mortalibus, & mulieribus visu amabilis
Est, uuius adhuc strenuus aut, si in prima acie cecide
Sed progressus ad pugna qspiã mæeat utroq; pede (rit.
Terra infixio, labia dentibus præmordens.

FINIS CARMINVM

Tyrtæi.

EX NAV MACHII SCRIP-
tis Sententiæ.

Pulchrū sanè est, corp; castū habere, intactāq; me
Virginē, & paris semper cogitationib; de- Cyere
Nec onus circa laboriosa ilia gestantem, Lectariz
Neq; dolores trémentem suffiriosos Lucine;
Sed permanere quasi reginam imbecillium mulierum,
Oculum animæ splendidum ad eam uitam erigendo,
In qua gloriose uereq; sunt nuptiæ, ubi commixta
Diuinis uerbis lumine plenas meditationes parit.
Quod si te alienæ uitæ desiderium capit,
De ista quoq; præsciēs dicam, quō te oporteat cōficere
Nauigationem, ut aiunt, secundam animo leto.

Hic tibi sit maritus, quem parentes decreuerint;
Etsi fuerit prudens, felicissima es: sin aliter

Virum

SENTENTIAE.

181

αιματόεντ' αἰδοῖα φίλαῖς ἐν χόρδῃν ἔχοντα,
 αἰογρά τὰ γ' ὀφθαλμοῖς καὶ νεμισπτόρ ἰδεῖν,
 καὶ χεῖρα γυμνωσύντα νέοισι ἢ πᾶντ' ἐπίποιον,
 ὄφρ' ἄρα τῆς ὕβης ἀγλαὸν αὐθὸς ἔχη.
 ἀνδράσι μὲν θνητοῖσι μιθεῖν, ἐρατὸς ἢ γυναιξί
 ζωὸς ἔωρ, καλὸς δ' ἐν προμάχοισι πεισῶν.
 ἀλλὰ τίς σὺ διαβάς μινέτω ποσσὶν ἀμφοτέροισι
 σπριχθεῖς ἐπὶ γῆς, χέλιος ὁδοῖσι διακῶν.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ

Τυρταίου,

ΕΚ ΤΩΝ ΝΑΤΜΑ

χρῆς γυνωμικῆς.

Καλὸν μὲν, δέμας ἀγνὸν ἔχον, ἀδμιμῆτά τε μίμναμ
 παρθενικῆν, καθαροῖσι τ' αἰεὶ μελεδήμασι καὶ
 μῦθε βαρυσλήτων λαγόνων περὶ φέρσον ἄγαν, (ρεμ.
 μῦθε πόνου τρομέσαν ἀγάσνον εἰλαθήης
 ἀλλ' ἦθαι βασιλείαν ἀφαιρῶν θηλυτοράων,
 ψυχῆς ὄμμα φαινὸν ὑπὸ βιότοιο χέουσαν,
 οὔθα γάμοι κεδνοὶ καὶ ἀληθείες, οὔθα μιγαῖσα
 θειπεθλοῖς ἐπέεσι νοήματα φάεα τίηται.
 εἰ δέ σε καὶ ξυνοῖο πόθος βοιότοιο νικαῖαι,
 καὶ τῆτο προδαιεῖς ὄρέω, πῶς χεῖ σε πόρῃσαι
 τὸν πλουῶ, ὡς φασιμ, τὸν δισύτορον σύφρονι θυμῷ.
 ἔσθω σοὶ πόσις ὕτος, ὃν ἀν' ἠόνωσι τοικῆς
 καὶ μὲν ἐν πινυτὸς, σὺ μάκαρ τάτῃ· εἰ δέ κεν ἄλλως

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

E TYRTAEO, CLAVD. MON-
fello interprete.

Non ego uel cursus, uel clara nomine lucta,
 Commemorare uirum nec celebrare uelim:
 Nec si corporeis Cyclopus uiribus aequet,
 Et celerem currens anteuolet boream:
 Nec si Tithono fuerit formosior ipso,
 Sitq; Mida longè ditior, aut Cinyra:
 Nec si uel Pelope audaci magè regius esset,
 Linguaq; Adraſtæo plena lepore fluat:
 Nec si laus omnis foret huic, nisi bellica uirtus:
 In bello quoniam strenuus esse nequit,
 Si non sustineat cædem spectare cruentam,
 Conserat & denso primus in hoste manum.
 Illa quidem uirtus, atq; optima præmia ferri
 A iuuenè ingenti nec sine laude solent.
 Spes & la salus populi est totius, & urbis,
 Qui primos inter continua arma gerit:
 Nec fugere omnino didicit, nec uertere terga,
 Audaci est animo: cuncta pericla subit.
 Hortaturq; mori socium, & discrimina ferre,
 Ille uir in bello strenuus unus erit.
 Iamq; hostile premens magna ui contudit agmen,
 Rexit & arbitrio nobile Martis opus:
 Ac tandem occubuit confossus in ordine primo,
 Nobilitans patriam, nobilitansq; patrem,
 Postquam ictus crebros dissecto umbone recepit,
 Yndiq; uulneribus saucia membra gerens.

S E N T E N T I A E.

338

Illum omnes pariter deflent iuuenesq; senesq; ,

Et summa exequiis urbs pietate facit.

Multus honos tumulo, natisq; rependitur eius,

Et soboli illorum, quæ genus inde trahet.

Non decus illius, ælebris nec fama peribit :

Immortalis enim est, sit licet in tumulo,

Quisquis in arma ruens, nec sæuo à Marte recedens :

Pro patria & natis fortiter occiderit :

Si uerò incolumis mortem uitarit acerbam,

Rettulertitq; sua parta trophæa manu,

Illum omnes pariter decorant iuuenesq; senesq; ,

Et bona percipiens plurima letus obit :

Affectus senio toti gratissimus urbi est,

Prorsus & hunc ipsum ledere quisq; cauet.

Turba senum iuuenumq; loci concedit honorem,

Nullus & æqualis se æquiparare uelit.

Ergo aliquis tantæ uirtutis tangere culmen

Conetur, toto pectore bella petens.

Eiusdem, uel Callini.

O' iuuenes, quid uult sibi tanta ignauia? ubi nam

Sunt animi? num de finitimis rubor est.

Segnitiam ob uestram? secura pace potiri

Creditis : at bello patria tota tremit.

Quilibet audacter mauortia surgat ad arma

Atq; aliquis moriens ultima tela uibret.

Pro patria pulchrum est, natisq; & coniuge chara

Pugnare, & ualida bella ciere manu.

Mors aderit, cum fata uolent. iam quis mihi rectè

Prodeat in pugnam, cum citò ccepta fuit,

Tollens

Tollens terribili gladium uirtute, tegensq;
 Fortia prægrandi pectora sub clypeo?
 Effugere haud ulli mortem conceditur, etsi
 A superis ortum duceret ipse suum.
 Sæpe quis à bello, telisq; reuersus, & hoste,
 Repperit in proprijs ædibus exitium:
 Nec tamen hic gratus populo est, nec amabilis ulli:
 Illum autem deflet cum iuniore senex.
 Quippe sui desiderium post fata relinquit
 Fortis, at in uita est semudeo similis:
 Conspicitur siquidem ueluti fortissima turris:
 Nam quæ multi agerent, omnia solus agit.

Eiusdem.

Alcidae sed enim genus insuperabile, forti
 Este animo: nondum flexa Iouis facies.
 Vos ne turba uirum, densus ne terreat hostis:
 Omnis in aduersos obuia tela gerat.
 Inuisamq; adeo statuens abrumpere uitam,
 Præcipiti cursu malit obire semel.
 Nostis enim quam sint horrentia prælia Martis,
 Nostis & armigeræ quanta sit ira deæ.
 Terga cecidistis partim, partimq; fugati
 Estis, & experti scitis utrunq; satis:
 Qui perstant simul, & primi certamina tentant,
 Audentes animo cominus arma sequi,
 Perpauci moriuntur, & à tergo agmina seruant:
 Ast hominis timidi gloria tota perit.
 Vix mala quis uerbis perstringere singula possit,
 Quæ uir, qui in bello turpia gessit, habet.

Nempe

Nempe ingens ignominia est, fugitare parantis
 Lethali gladio terga secare uiri:
 Turpe & puluerea stratum tellure cadauer,
 Dorsa gerens crebris saucia uulneribus.
 Progrediens aliquis maneat pede firmus utroq;
 In terra, stricto dente labella premens;
 Et latum obijciens clypeum protendat ad ictus,
 Qui femora atq; humeros, pectus & omne tegat:
 Atq; manu dextra robustam torqueat hastam,
 Et summo pendens uertice crista tremat.
 Fortiter arma mouens, bellandi exerceat artem:
 Nec procul a telis perstet habens clypeum.
 Congrediens aliquis gladium uibrando, uel hastam,
 In pugnam, socium cominus accipiat.
 Cum pedibusq; pedes, cum scutis scuta coaptans,
 Cum crista cristam, cum galea galeam:
 Et pectus iungens cum pectore, pugnet in hostem,
 Siue tenens hastam, siue tenens gladium.
 At uos, qui leuibus nudī trepidatis in armis,
 Grandia praeualida mittite saxa manus
 Atq; hostes contra teretes torquete sagittas:
 Nec quis ab armatis ausit abesse uiris.

Eiusdem.

Gloria magna uiri est, qui primas ante phalanges
 Occubuit, patriæ nomine bella gerens.
 At miserum est, aliquis patria cum pulsus & agris,
 Mendicans uictum quærit ubiq; suum,
 Et chara cum matre, sene & genitore uagatur,
 Vxorem iuuenem & pignora parua trahens.

Namq;

Namq; odiosus erit, quamcunq; migrarit in urbem;

Vt qui pauperiem pergraue gestet onus.

Et genus infamat, & formæ turpat honorem:

Deniq; & anxietas & dolor omnis adest:

Atq; uiri tandem per tot discrimina tracti

Quis pudor? aut quæ animus tangere cura potest?

Hæc nos pro patria, & natis moriamur in armis;

Nec uitam metuat perdere quisq; suam.

O iuuenes propè conferti Mauortis obite

Prælia, nec turpi uertite terga metus:

Audaces quin este animis, & pectore forti,

Inter pugnandum nec sit obire graue.

At queis iam nec membra uigent, & quassa pedum uis,

In bello pudeat deseruisse senes.

Infame hoc & turpe nititis, iuuenum ante cateruas,

In primis senior si cadat agminibus:

Canos iamq; gerens barba, capitisq; capillos,

Exhalans animam pulueream per humum:

Atq; tenens manibus respersa cruore pudenda,

Cernenda iratis non nisi luminibus:

Omnia persimilis iuueni, conamine magno

Vt pubertatis flos sibi detur, agit.

Ille oculis hominum gratus, dum uiuit, habetur:

Strenuus at primis cæsus in agminibus:

Progrediens aliquis maneat pede firmus utroq;

In terra, stricto dente labella præmens.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

BASILEAE EX OFFICINA
OPORINIANA, ANNO SALV-
tis humane M. D. LXIX. Mense
Ianuario.